

ΕΘΕΛΟΝΤΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ-ΒΙΩΜΑΤΙΚΗ ΠΑΙΔΕΙΑ ΣΤΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ

Μ.Βλαχογιάννης 1, *, Α.Τριανταφύλλου 1, Β.Στιβανάκης 1
1 Σχολή Χημικών Μηχανικών, Πανεπιστήμιο Πατρών, Πάτρα, Ελλάδα

(*marios.vlaxogiannis1998@gmail.com)

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

“Εθελοντισμός είναι η πρόθυμη δέσμευση ενός ατόμου να εργαστεί χωρίς αμοιβή για ένα καθορισμένο ή αόριστο χρονικό διάστημα για το γενικό καλό της κοινωνίας”. Σε παγκόσμια κλίμακα πολλές μη κερδοσκοπικές οργανώσεις ή μικρές κοινωνικές ομάδες, που δραστηριοποιούνται σε διάφορα πεδία, εντάσσονται στον παραπάνω ορισμό. Οι χώρες με την ισχυρότερη παρουσία είναι ο Καναδάς, η Ολλανδία, το Ηνωμένο Βασίλειο και η Γαλλία. Ιδιαίτερα, ο Καναδάς έχει ποσοστό ενεργών εθελοντών 47% του συνολικού πληθυσμού, εξοικονομώντας από τον ετήσιο προϋπολογισμό του 17 δις ευρώ. Όσον αφορά στην Ελλάδα το ποσοστό είναι 3% του συνολικού πληθυσμού, από τα πιο χαμηλά στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Μία από τις αιτίες των χαμηλών ποσοστών είναι η έλλειψη παιδείας, ενώ αντίθετα στις Ευρωπαϊκές χώρες ο εθελοντισμός είναι βασικό κομμάτι της παιδείας ενώ το νομοθετικό τους πλαίσιο παρέχει κίνητρα για την συμμετοχή σε εθελοντικές οργανώσεις. Στο τμήμα Χημικών Μηχανικών του Πανεπιστημίου Πατρών θεωρείται πολύ σημαντική η βιωματική και άτυπη μάθηση, που μπορεί να προσφέρει ο εθελοντισμός στους φοιτητές. Αυτή η προσπάθεια στοχεύει επίσης στην ανάληψη ευθυνών, στη συνεργασία, στην ανάπτυξη κριτικής ικανότητας και προσφέρει θετικές διεξόδους στους φοιτητές. Ιδιαίτερο βάρος δίνεται στις περιβαλλοντικές δραστηριότητες, όπου εφαρμόζονται οι γνώσεις του χημικού μηχανικού, όπως οι εναλλακτικές μορφές ενέργειας, η προστασία βιοτόπων και η ποιότητα ζωής. Παρουσιάζεται λοιπόν, η λειτουργία της εθελοντικής ομάδας του τμήματος, η οποία τα τελευταία ακαδημαϊκά έτη κατάφερε να οργανώσει δραστηριότητες εντός και εκτός του πανεπιστημίου, εφαρμόζοντας καλές πρακτικές. Οι δραστηριότητες περιλαμβάνουν την αναδιαμόρφωση των εσωτερικών και εξωτερικών χώρων του τμήματος, την περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση των φοιτητών στη πράξη και την ανάπτυξη συνεργασίας με φορείς διαχείρισης εθνικών πάρκων καθώς και οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης.

1.ΕΙΣΑΓΩΓΗ**1.1 Ο ρόλος του εθελοντισμού στην κοινωνία**

Η Ευρωπαϊκή Χάρτα για τα Δικαιώματα και τις Υποχρεώσεις των Εθελοντών ορίζει ως εθελοντή το άτομο που δρά για μη κερδοσκοπικό σκοπό, ωφελώντας την κοινωνία με ελεύθερη βούληση, χωρίς ανταμοιβή. Οι ρίζες του εθελοντισμού χάνονται στα βάθη της ιστορίας και είναι συνυφασμένες με τη εξέλιξη της κοινωνίας. Στην Ελλάδα υπάρχει έλλειψη επίσημων συστηματικών ποιοτικών και ποσοτικών μετρήσεων για τον Εθελοντισμό και η εικόνα είναι συγκεχυμένη, ενώ το θεσμικό πλαίσιο δεν είναι ενιαίο. Αυτά απορρέουν από μελέτες [1] του, 2011 με αφορμή το Ευρωπαϊκό Έτος Εθελοντισμού στην Ελλάδα.

Τέσσερα στοιχεία χαρακτηρίζουν τον επίσημο εθελοντισμό που πραγματοποιείται από κερδοσκοπικές οργανώσεις σύμφωνα με τον Οργανισμό Volunteering Australia [7]:

- α) δράσεις προς όφελος της κοινότητας και του εθελοντή
- β) με την ελεύθερη βούληση του ίδιου του εθελοντή,
- γ) χωρίς οικονομική αμοιβή, και
- δ) εργασία σε θέσεις που προορίζονται για εθελοντές.

Ο εθελοντισμός σχετίζεται άμεσα με την ευσυνειδησία, την ανεξαρτησία, την ελευθερία σκέψης, έκφρασης και πράξης και συνδυάζεται με τον επαγγελματισμό. Η αποτελεσματική διαχείριση των εθελοντών βοηθάει τα άτομα να αναπτύξουν επαγγελματική νοοτροπία, και να ενδυναμώσουν τη θέληση για συνεισφορά. Ταυτόχρονα βοηθάει τους εθελοντικούς οργανισμούς να είναι αποτελεσματικοί στις δράσεις τους. Η ενσυνείδητη ανάληψη πρωτοβουλιών και δράσης και η γενναιόδωρη προσφορά στο συνάνθρωπο δείχνουν άνθρωπο ελεύθερο, δίκαιο, υπεύθυνο και ενάρετο. Όπου υπάρχουν άνθρωποι που χρειάζονται βοήθεια και συμπαράσταση, όπου υπάρχουν προβλήματα και ανάγκες, εκεί η προσφορά των εθελοντών είναι πολύτιμη.

Οι ανθρωπιστικές οργανώσεις εθελοντών αποτελούν τον κύριο μοχλό βοήθειας για την καταπολέμηση της φτώχειας, της αρρώστιας, του αναλφαβητισμού και αγωνίζονται με αυταπάρνηση για να καταργηθούν οι διακρίσεις, η εκμετάλλευση και οι διώξεις, για να είναι σεβαστά τα ανθρώπινα δικαιώματα σε όλη την οικουμένη. Ο εθελοντισμός είναι στάση ζωής, είναι κίνημα.

1.2. ΟΦΕΛΗ

Ο εθελοντισμός με την προσφορά σε συνδυασμό με την ομαδικότητα επιτυγχάνει τα εξής:

1. Φέρνει τους ανθρώπους πιο κοντά και βοηθάει να διευθετηθούν τα κοινωνικά προβλήματα στη βάση.
2. Ενισχύει την απόκτηση κοινωνικών, επικοινωνιακών και επαγγελματικών δεξιοτήτων και αναπτύσσει νέες ικανότητες.
3. Ενδυναμώνει και δίνει νέο περιεχόμενο στη ζωή των πολιτών ιδιαίτερα των ενηλίκων
4. Αυξάνει τη δυνατότητα ενεργούς συμμετοχής των νέων στη ζωή και την εργασία.
5. Αποτελεί εν δυνάμει χώρο ανάπτυξης νέων κοινωνικών υπηρεσιών αυξάνοντας την απασχόληση.
6. Οδηγεί στη εσωτερική ολοκλήρωση του πολίτη εθελοντή και στη συνολική μετεξέλιξη της κοινωνίας από άκρως ατομικιστικής σε κοινωνία αλληλεγγύης.
7. Αποτελεί κίνητρο για την καλλιέργεια του άτυπου εθελοντισμού που καλύπτει στην βάση και με διακριτικότητα πολύ περισσότερες ανάγκες

Τελικά η εθελοντική προσφορά είναι βασικός παράγων στην διαμόρφωση βιώσιμης ανάπτυξης και κοινωνιών αλληλεγγύης στον πλανήτη και κάθε δραστηριότητά του, ικανοποιεί έναν η περισσότερους από τους στόχους της (Sustainable Development Goals)

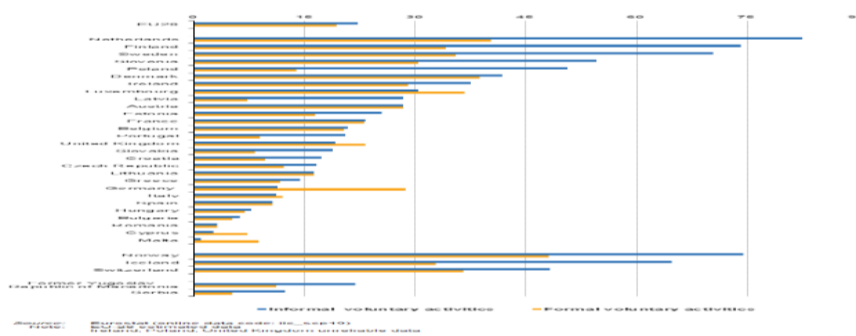
2. Ο ΕΘΕΛΟΝΤΙΣΜΟΣ ΣΤΙΣ ΑΝΕΠΤΥΓΜΕΝΕΣ ΧΩΡΕΣ

2.1. Ευρωπαϊκή Ένωση [2]

Στην Ευρώπη ορισμένα κράτη μέλη έχουν υψηλά επίπεδα επίσημου και ανεπίσημου εθελοντισμού, όπως οι Κάτω Χώρες (82,5% ανεπίσημο και 40,3% επίσημο), Φινλανδία (74,2% και 34,1%) και Σουηδία (70,4% και 35,5% αντίστοιχα) Δεν είναι λοιπόν τυχαίο ότι βρίσκονται στην κορυφή των κρατών σχετικά με την ποιότητα ζωής και πρόνοιας και κοινωνικής αλληλεγγύης. Στο άλλο άκρο, βρίσκουμε τη Ρουμανία (3,2% και για τις δύο), την Κύπρο (7,2% 2,6%) και τη Μάλτα (0,9% και 8%).

Ενώ αυτές οι μεγάλες διαφορές μεταξύ των κρατών μελών μπορούν να αποδοθούν σε διαφορετικές πολιτισμικές ή κοινωνικές δομές και το μορφωτικό επίπεδο επηρεάζει σημαντικά την εθελοντική συμμετοχή. Σε επίπεδο ΕΕ-28 το 2015 το ποσοστό συμμετοχής σε επίσημες εθελοντικές δραστηριότητες ήταν 28,4% για τα άτομα με τριτοβάθμια εκπαίδευση ([επίπεδα ISCED 2011 5-8](#)) και το 11,5% για τα άτομα με κατώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση [2]***([ISCED 2011 επίπεδα 0-2](#)) (

Το 2015, η συμμετοχή σε άτυπες εθελοντικές δραστηριότητες στην ΕΕ (28) ήταν υψηλότερη από τις επίσημες (οργανωμένες) δραστηριότητες (22,2% έναντι 19,3%). στα περισσότερα κράτη μέλη της ΕΕ,

Εικόνα 1. Συμμετοχή σε εθελοντικές δραστηριότητες στις χώρες της ΕΕ (επίσημες και 'άτυπες), 2015 (% ατόμων ηλικίας 16+) Πηγή: Eurostat ([ilc_scp19](#))

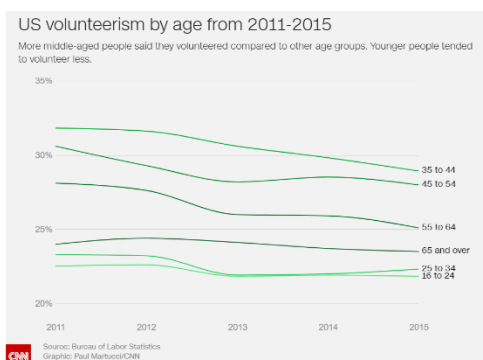
Ο εθελοντισμός αναπτύσσεται με διαφορετικό ρυθμό σε κάθε χώρα, εξαιτίας των διαφορετικών οικονομικών, πολιτικών, κοινωνικών και πολιτιστικών συνθηκών που έχει η καθεμία να αντιμετωπίσει χρονικά

2.1.Η.Π.Α[2]

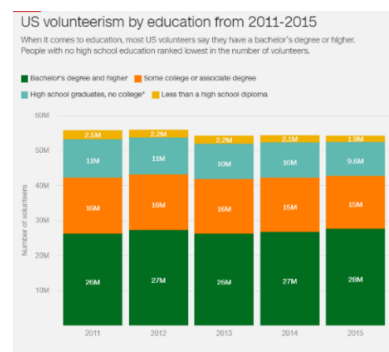
Το 2017, στις ΗΠΑ ένας στους τρεις ενήλικες (30,3%) προσφέρθηκε εθελοντικά μέσω μιας οργάνωσης, αποδεικνύοντας ότι ο εθελοντισμός παραμένει σημαντική δραστηριότητα εκατομμύριων Αμερικανών. Με εκτίμηση της μέσης αξίας μιας εθελοντικής ώρας (24,14 δολάρια το 2017), η εκτιμώμενη αξία της εθελοντικής υπηρεσίας είναι σχεδόν 167 δισεκατομμύρια δολάρια.. Τα τελευταία 15 χρόνια, οι Αμερικανοί προσέφεραν εθελοντικά 120 δισεκατομμύρια ώρες, η αξία των οποίων ανήλθε σε 2,8 τρισεκατομμύρια δολάρια [3], [4].

Από το 2005, μέχρι το 2015 φαίνεται μικρή πτώση στους νέους (25% το 2015, 28% το 2005). Παρόλα αυτά, το 80% θέλει να «βοηθήσει άλλους που αντιμετωπίζουν δυσκολίες» το μεγαλύτερο ποσοστό από το 1960. Από την δεκαετία του 90 διαπιστώθηκε ότι: οι νέοι που εργάζονται εθελοντικά έχουν κατά 50% μικρότερη πιθανότητα επιρρέειας στα ναρκωτικά, αλκοόλ και τσιγάρα στην εκδήλωση βίαιης συμπεριφοράς, και έχουν καλύτερη σχολική απόδοση (1995). Αυτά τα συμπεράσματα οδήγησαν τις τοπικές κυβερνήσεις να ενισχύσουν τον κάθε λογής εθελοντισμό με αποτέλεσμα να αναπτύσσεται συνεχώς και η διάθεση για εθελοντική προσφορά των νέων το 2004 ανήλθε στο 75%. Το 80% των ατόμων ηλικίας 18-30 ετών της σημερινής γενιάς (2017-8), λένε ότι ο εθελοντισμός είναι ένας πολύ (58%) ή "αρκετά" (27%) αποτελεσματικός τρόπος για να επιτύχουν θετικές αλλαγές στην χώρα. Ακόμα οι εθελοντές νέοι έχουν κατά 27% υψηλότερη πιθανότητα να βρουν δουλειά από ότι οι μη εθελοντές και σε όσους δεν τέλειωσαν την μέση εκπαίδευση έχουν 51% υψηλότερη πιθανότητα [3].

Είναι γεγονός ότι σήμερα 41 πολιτείες των ΗΠΑ απαιτούν μαθήματα πολιτισμού για την απόκτηση πτυχίου, και 11 απαιτούν την συμμετοχή σε προγράμματα εθελοντισμού (κοινωνικής εξυπηρέτησης). Στο Maryland απαιτείται από τους μαθητές να ολοκληρώσουν καθορισμένο αριθμό ωρών εθελοντισμού για να αποκτήσουν δίπλωμα γυμνασίου (μελέτη Ίδρυμα Brookings.)

Εικόνα 2. Εθελοντισμός ανά ηλικία στις ΗΠΑ

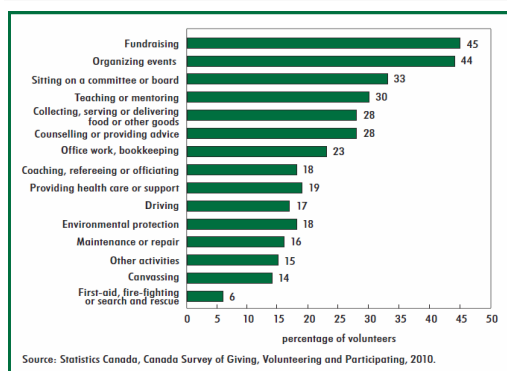
Εικόνα 3. Εθελοντισμός ανά μορφωτικό στις ΗΠΑ

3. Καναδάς

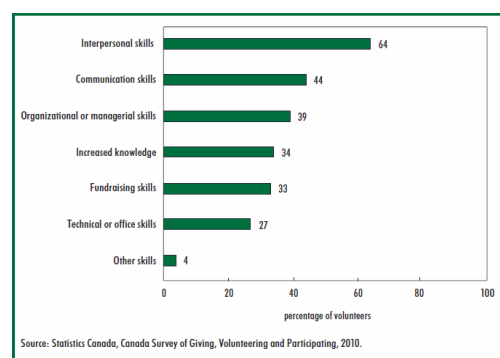
Η συμβολή και η σημασία του εθελοντισμού στον Καναδά είναι τεράστια. Τα πρώτα νοσοκομεία, ορφανοτροφεία, οίκοι ευγηρίας και άλλοι φορείς κοινωνικής πρόνοιας και υγείας έχουν ιδρυθεί από εθελοντές, ενώ πολλοί γνωστοί εθελοντικοί οργανισμοί συμπληρώνουν περισσότερο από έναν αιώνα λειτουργίας. Το 40% των εθελοντικών οργανώσεων που λειτουργούν αποκλειστικά με εθελοντές. (Εθνική Έρευνα του 2000 για την Προσφορά, τον Εθελοντισμό και τη Συμμετοχή), με ετήσιο για την κοινωνία κέρδος μεγαλύτερο από 17 δισεκατομμύρια δολάρια.[5]

Το 2010 πάνω από 13,3 εκατομμύρια άτομα – (το 47% των Καναδών ηλικίας 15 ετών και άνω) – πραγματοποίησαν εθελοντική εργασία. Έχουν αφιερώσει περίπου 2,07 δισεκατομμύρια ώρες στις εθελοντικές τους δραστηριότητες: που αντιστοιχεί σε 1,1 εκατομμύρια θέσεις πλήρους απασχόλησης με εξοικονόμηση πόρων ετησίως άνω των 20 δις .

Ο αριθμός των εθελοντών το 2010 ήταν σημαντικά μεγαλύτερος σε σχέση με τα προηγούμενα έτη. Τα 13,3 εκατομμύρια άτομα προσφέρθηκαν εθελοντικά. αλλά μόνο , το 10% των εθελοντών προσέφερε το 53% των ωρών

Εικόνα 5. Τομείς εθελοντικής Δράσης στον Καναδά

Εικόνα 6. Αποκτηθείσες δεξιότητες

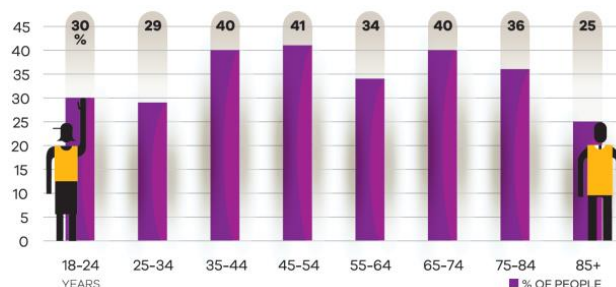
Οι Καναδοί ηλικίας 15- 24 ετών αποτελούσαν το 18% των εθελοντών και καλύπτουν το 15% των ωρών εθελοντικής εργασίας για το 2000. _

_ Το CSGVP του 2010 διαπίστωσε ότι οι νέοι είναι πολύ πιθανότερο να γίνουν εθελοντές μετά το σχολείο όταν έχουν σχολική εμπειρία. Οι δραστηριότητες τους είχαν δώσει την ευκαιρία να αναπτύξουν νέες δεξιότητες. για παράδειγμα, περίπου τα δύο τρίτα (64%) δήλωσαν ότι οι διαπροσωπικές τους δεξιότητες έχουν βελτιωθεί. Επίσης οι εθελοντές πίστευαν ότι η εθελοντική εμπειρία τους είχε δώσει καλύτερες δεξιότητες στην επικοινωνία (44%), οργάνωση (39%), συγκέντρωση χρημάτων (33%) και τεχνική ή γραφική εργασία (27%). Το ένα τρίτο (34%) εθελοντών είχε αυξήσει τις γνώσεις του στην υγεία, τα γυναικεία ή πολιτικά ζητήματα, στην η ποινική δικαιοσύνη ή στο περιβάλλον. Περισσότεροι από 8 στους 10 Καναδούς βοηθούν τους άλλους άτυπα. Σχεδόν διπλάσιοι Καναδοί ηλικίας 15 ετών και άνω παρέχουν άτυπη άμεση βοήθεια. Το 2010, το 83% των Καναδών βοήθησε τουλάχιστον μία φορά (όσο και το 2007.) με δραστηριότητες, δημιουργώντας μια κοινωνία ισχυρής αλληλεγγύης.[5] [6]

2. Αυστραλία

Το 2016, το 19% (3.6 εκατ.) των Αυστραλών άνω των 15 πραγματοποιήσαν εθελοντική εργασία σταθερό ποσοστό από το 2011 (19.4%) Η εθελοντική εργασία αναγνωρίζεται ως πολύτιμο μέρος της ζωής στην Αυστραλία. Συμβάλλει στη συμμετοχή της κοινότητας και στην οικοδόμηση κοινωνικών συνδέσεων και η εθελοντική εργασία συνεισέφερε 743 εκατομμύρια ώρες.

Εικόνα 7. Ηλιακή στην Αυστραλία

κατανομή εθελοντών

Σύμφωνα με την πιο πρόσφατη διαθέσιμη έρευνα για νέους ηλικίας 16 – 24 ετών, οι νέοι προσδιορίζουν τον εθελοντισμό προσθέτοντας δραστηριότητες και του ανεπίσημου εθελοντισμού. Σχεδόν όλοι συμμετείχαν τουλάχιστον σε μία εθελοντική δραστηριότητα επίσημα ή ανεπίσημα,.

Τα εμπόδια στον εθελοντισμό: εντοπίζονται είναι τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του κάθε ανθρώπου, τις δυνατότητες και τις υποχρεώσεις του, κοινωνικές νοοτροπίες και η ανεπαρκής πληροφόρηση σχετικά με τις ευκαιρίες που αφορούν στον εθελοντισμό. Οι νέοι επίσης δείχνουν ότι ωφελούνται σημαντικά από την συμμετοχή τους σε εθελοντικές δραστηριότητες.[7,8]

Ο ΕΘΕΛΟΝΤΙΣΜΟΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Στην πρόσφατη μελέτη με τίτλο "Volunteering in the European Union", η Ελλάδα έλαβε τη χαμηλότερη θέση στην ομάδα των ευρωπαϊκών χωρών, με αναλογική συμμετοχή του πληθυσμού σε εθελοντικές δραστηριότητες, πολύ μικρότερη του 10%. Κατά το 2012, ο αριθμός των εγγεγραμμένων σε μητρώα Ελλήνων εθελοντών ανέρχονταν σε περίπου 30.000 (υποτριπλάσιος από άλλα κράτη - μέλη), ωστόσο από τότε η τάση φαίνεται να αλλάζει προς το καλύτερο. Το μεγαλύτερο ποσοστό συμμετοχής εμφανίστηκε στις ηλικίες 25 – 49 ετών (20,3%), ενώ το μικρότερο στις ηλικίες 16 – 24 ετών. Τα "στοιχεία αυτά σίγουρα απογοητεύουν", παραδέχονται οι υπεύθυνοι σε ελληνικές ή διεθνείς ΜΚΟ, ". Σε μελέτες του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου, αποτυπώθηκε πρώτη φορά η εικόνα του εθελοντισμού η οποία δεν μπορεί να συγκριθεί με τις ανεπτυγμένες χώρες [10]

Η έλλειψη, παιδείας σχετικά με την ενημέρωση για τις αξίες, τους στόχους, και τα οφέλη ατομικά και συλλογικά, σε συνδυασμό με τον ατομικιστικό -καταναλωτικό τρόπο ζωής, είναι ανάμεσα στους βασικούς παράγοντες για τα χαμηλά επίπεδα εθελοντικής προσφοράς στη χώρα μας. Συχνά η εθελοντική προσφορά εκφράζεται ως ένα περιστασιακό χόμπι, μεμονωμένη, αποσπασματική, βραχύχρονη, χωρίς ξεκάθαρους στόχους η εξαντλείται σε μια στείρα, χωρίς προοπτική, φιλανθρωπία. Στην Ελλάδα παρατηρείται μεγάλο κενό στην ύπαρξη δομών που να στηρίζουν την αλληλεγγύη και τον εθελοντισμό Η καλλιέργεια τους γίνεται συνήθως αποσπασματικά και μεμονωμένα, και δεν προάγουν συνολική κουλτούρα στην κοινωνία μας. Στον αντίποδα σε πολλές χώρες της Ε.Ε. ο εθελοντισμός είναι βασικό κομμάτι της παιδείας και της εκπαίδευσης, ενώ παράλληλα η νομοθεσία παρέχει κίνητρα για την συμμετοχή σε εθελοντικές δραστηριότητες. [10,11,12]

Διαχείριση -Διατήρηση Εθελοντών.

Η διαχείριση των εθελοντών στην Ελλάδα είναι σε πολύ πρώιμο στάδιο και η πιο δημοφιλής μέθοδος προσέλκυσης είναι με τις δράσεις των οργανώσεων, αφού η πλειοψηφία (88%) των εθελοντικών οργανώσεων τη χρησιμοποιούν σε μεγάλο βαθμό.

Στην εκπαίδευση, οι οργανώσεις δίνουν μεγάλη σημασία και την χρησιμοποιούν σαν μοχλό για την ενσωμάτωση, ανάπτυξη, και διατήρηση των εθελοντών. γιατί θέτει κριτήρια για την αξιολόγηση, αποτελεί εργαλείο διαχείρισης χρόνου, και βοηθάει στον προγραμματισμό (Merchant, 2011).[9] Οι μέθοδοι εκπαίδευσης και ανάπτυξης που χρησιμοποιούν οι οργανώσεις είναι κυρίως η καθοδήγηση κι ανάθεση ειδικών καθηκόντων, και η συμμετοχή σε ομαδικά Project,[10] [11]

Αξιολόγηση. Οι οργανισμοί φαίνεται να μην χρησιμοποιούν ιδιαίτερα κάποιο επίσημο σύστημα αξιολόγησης, αφού μόνο το 23%, δηλαδή λιγότερο από το 25% χρησιμοποιεί κάποιο επίσημο σύστημα αξιολόγησης γεγονός ιδιαίτερα αρνητικό αφού τον σημαντικότερο κίνητρο για την διατήρηση είναι η επιβράβευση και η δημόσια προβολή [11] Η εκπαίδευση, η καθοδήγηση η αξιολόγηση η επιβράβευση η διατήρηση και η ουσιαστική ανοδική και καθοδική επικοινωνία αποτελούν τις **καλές Πρακτικές** που κάνουν την διαφορά στις εθελοντικές οργανώσεις .[12]

Εθελοντισμός και Νομικό Πλαίσιο

Στην Ελλάδα δεν υπάρχει ειδικό νομικό πλαίσιο για τους εθελοντές. Συνεπώς, οι εθελοντές δεν καλύπτονται από κανενός είδους νομική προστασία. Επειδή λοιπόν δεν υπάρχει ειδική νομοθεσία, εφαρμόζονται οι γενικοί κανονισμοί που διέπουν την απασχόληση, τη διαμονή, τις κοινωνικές παροχές, τις παροχές υγείας, καθώς και τη μετακίνηση. Οι εθελοντές εξαρτώνται αποκλειστικά από τους οργανισμούς για να καλύψουν τα έξοδα που προκύπτουν στο πλαίσιο της εθελοντικής τους δραστηριότητας. [10] Αναφορικά με την προστασία των εθελοντών: δεν υπάρχει νομική πρόνοια σχετικά με την ασφάλιση. Εάν ο οργανισμός δεν παρέχει ασφάλιση, ο εθελοντής πρέπει να χρησιμοποιήσει την προσωπική του ασφάλιση. Μοναδική εξαίρεση αποτελεί η ένταξη εθελοντών στην Γ.Γ. Πολιτικής Προστασίας με το Νόμο 3013/2002 περί Αναβάθμισης της Πολιτικής Προστασίας όπου θεσμοθετήθηκε το Σύστημα Εθελοντισμού Πολιτικής Προστασίας για την αντιμετώπιση φυσικών και τεχνολογικών καταστροφών, το οποίο λειτουργούσε πιλοτικά ήδη από το 2001 [12].

Η κατάσταση στα Ελληνικά Πανεπιστήμια

Τα πανεπιστήμια σήμερα αντιμετωπίζουν μια σειρά από προκλήσεις οι οποίες εντείνονται από την παρατεταμένη οικονομική κοινωνική και θεσμική κρίση που φαίνεται να έχει διάρκεια. Αν στους 500.000 φοιτητές στην Ελλάδα δεν δοθεί η ευκαιρία να διοχετεύσουν σε δημιουργικές διεξόδους την ανάγκη να δράσουν και να διαμορφώσουν τον νέο κόσμο τους, τότε θα αφήσουμε το πεδίο ελεύθερο στους μπαχαλάκηδες και στην ανομία που τώρα ξαφνικά την αντιληφθήκαμε.

4 Ο ΕΘΕΛΟΝΤΙΣΜΟΣ ΣΤΟ ΤΜΗΜΑ ΧΗΜ.ΜΗΧ. ΠΑΝ. ΠΑΤΡΩΝ

Στο τμήμα Χημικών Μηχανικών του Πανεπιστημίου Πατρών έχουν δημιουργηθεί ανάλογα με τις ανάγκες εκτός από τις ομάδες (newsletter, αναβάθμισης του τμήματος, υποδοχής νέων) οργανώνουμε τα τελευταία 10 χρόνια την Εθελοντική ομάδα περιβάλλοντος η οποία υιοθετεί όλο και πιο ουσιαστικές και παρεμβατικές δραστηριότητες, μια που το περιβάλλον αποτελεί συνεχώς επεκτεινόμενο τομέα που αφορά και γνωστικά αντικείμενα του Χημ. Μηχ. (ανακύκλωση, αξιοποίηση απορριμμάτων, κυκλική και πράσινη οικονομία, διαχείριση βιοτόπων, εναλλακτικές μορφές ενέργειας κ.α.)

Οι δραστηριότητες και τα προγράμματα που υλοποιούνται: περιλαμβάνουν

1. Εξορμήσεις και ενημερώσεις σε περιοχές της Δυτικής Ελλάδος σε συνεργασία με φορείς διαχείρισης Εθνικών Δρυμών και πάρκων όπως Πάρκο Χελμού -Βουραϊκού, Στροφυλιάς -Κοτυχίου Κυπαρισσιακού κόλπου, λίμνης Τσιβλού

2. Δημιουργία επισκέψιμων κέντρων και χώρων παραμονής σε περιοχές περιβαλλοντικού ενδιαφέροντος με στόχο την ευαισθητοποίηση επισκεπτών

3. Στο άμεσο περιβάλλον της σχολής και του Πανεπιστημίου έχει πραγματοποιηθεί η διαμόρφωση εξωτερικών χώρων πρασίνου όπου η τεχνική υπηρεσία κατασκεύασε δύο οκτάγωνα κίосκια . Συχνές δεντροφυτεύσεις (2-3 το χρόνο) σε σημεία έλλειψης δέντρων, σε σημεία ανεμοφραγής και σε γραμμές θαμνώδους περίφραξης για την προστασία του πρασίνου (βανδαλισμοί , παρκαρίσματα). Καθαριότητα και βάψιμο εξωτερικών τοίχων και του εξωτερικού αμφιθεάτρου της Σχολής. Άλλες εθελοντικές ομάδες ασχολούνται με την βιβλιοθήκη, την ενημέρωση (έκδοση μηνιαίου newsletter) συντήρηση αυτοχρηματοδοτούμενου καφενείου και με την διοργάνωση εκδηλώσεων όπως υποδοχή πρωτοετών, Συνέδριο αποφοίτων κ.α.

3. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΕΚΤΙΜΗΣΕΙΣ

Η εικόνα του εθελοντικού κινήματος στην Ελλάδα είναι απογοητευτική (κάτω από το 10% ενώ στην Ε.Ε. άνω του 20 %) και η έλλειψη παιδείας και θεσμικού πλαισίου την αποθαρρύνει, και σταματά την ανάπτυξη πράγμα απαράδεκτο στην Ελλάδα της κρίσης όπου η κοινωνία αλληλεγγύης είναι απαραίτητη. Χειρότερη εικόνα παρουσιάζεται στον εθελοντισμό για το περιβάλλον όπου λίγες οργανώσεις προσπαθούν να αντιμετωπίσουν τεράστια προβλήματα όπως προστασία σπάνιων ειδών, βιοτόπων, πυροπροστασίας κ.α. Το θεσμικό πλαίσιο λειτουργίας είναι ανεπαρκές σε κεντρικό και πανεπιστημιακό επίπεδο και στίς συνεργασίες με φορείς απαιτείται η άμεση δημιουργία θεσμικών πλαισίων. Όσον αφορά στον περιβάλλοντα και εσωτερικό χώρο των Πανεπιστημίων η εικόνα είναι όχι μόνο απαράδεκτη αλλά και επικίνδυνη. Η διαμόρφωση αισθητικών χώρων στο περιβάλλον της σχολής μας με δεντροφυτεύσεις καλλωπισμούς και διαμόρφωση χώρων αναψυχής αποτέλεσε πρώτο μέλημα των Εθελοντικών ομάδων μας και έχει βελτιώσει την ποιότητα ζωής μας. Από την 10χρονη πορεία της εθελοντικής ομάδας των Χημ. Μηχ. διαπιστώνουμε ότι υπάρχει ένας συνεχώς αυξανόμενος αριθμός των σταθερών μελών που συμμετέχουν στις δραστηριότητες που αφορούν στο περιβάλλον. Αυτό οφείλεται και στο ότι αρκετά γνωστικά αντικείμενα του Χημ. Μηχ. αφορούν το περιβάλλον όπως ανακύκλωση, βιολογικοί καθαρισμοί, κατεργασία στερεών και υγρών αποβλήτων και ανανεώσιμες πηγές ενέργειας. Έτσι η συμμετοχή σε περιβαλλοντικές ομάδες αποτελεί και ένα είδος «Πρακτικής Άσκησης» με αντικείμενα που πιθανόν να αποτελέσουν αντικείμενα επαγγελματικής απασχόλησης. Η συνεργασία με οικολογικές οργανώσεις και Φορείς διαχείρισης μας εκπαιδεύουν στις μελέτες Περιβαλλοντικών επιπτώσεων και του ελαχίστου περιβαλλοντικού αποτυπώματος που αποτελούν την επιτομή του Χημικού Μηχανικού με την σύνθεση γνώσεων που απαιτούν. Προτείνεται δε μελλοντικά να ενταχθεί (κρατώντας πάντα τον εθελοντικό χαρακτήρα) στην εκπαίδευση του τμήματός μας. Παράλληλα η συνεργασία με εθελοντικές ομάδες προσφέρει γνώσεις και δεξιότητες στους φοιτητών. Αυτό έχει γίνει στο τμήμα μας εδώ και μια δεκαετία με Ομάδες Διάσωσης, Ε.Ε.Σ., Πυρασφάλεια κ.α. Δυστυχώς η σημασία του εθελοντισμού δεν έχει αναγνωριστεί από την Πανεπιστημιακή κοινότητα και το ανησυχητικό συμπέρασμα είναι ότι τα προβλήματα που συναντήσαμε εντοπίζονται σε γενικότερα ζητήματα κοινωνικής παιδείας που σημαίνει ότι χρειάζονται γενικότερες αλλαγές στην παιδεία στην Ελλάδα. Ιδιαίτερα στην συνέπεια, στην ενημέρωση, στην αποδοχή, στον συντονισμό, στον προγραμματισμό στην χρηματοδότηση και προβολή. Ένα ετήσιο Πανελλήνιο συνέδριο Πανεπιστημιακού Εθελοντισμού θα αποτελούσε ευκαιρία για ενθάρρυνση, προβολή και συνεργασία. Ο εθελοντισμός στα πανεπιστήμια θεωρείται απαραίτητος, από την αγορά εργασίας. Σε μελέτη της Τράπεζας Πειραιώς (σε δείγμα 650 εταιρειών) ο εθελοντισμός είναι μία από τις 4 προϋποθέσεις που θέτουν οι εταιρείες για τους μηχανικούς που προσλαμβάνουν. Τα άλλα δύο εκτός του πτυχίου είναι τεχνικές και κοινωνικές δεξιότητες που αποτελούν επίσης χαρακτηριστικά της εθελοντικής εργασίας.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.

- 1.Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την αναγνώριση, ανάδειξη και προώθηση του Εθελοντισμού Υπουργείο Παιδείας 2011
2. International Standard Classification of Education ISCED 2011 UNESCO Institute for Statistics ([ISCED 2011 5-8](#) ([ISCED 2011 0-2](#))
3. <https://www.nationalservice.gov/serve/via/research>
4. Volunteerism Declined Among Young People Yet interest in doing good reached a high point
By [Sarah D. Sparks](#) July 17, 2018
5. <https://www150.statcan.gc.ca/n1/pub/.../11638-eng.htm>
Canadian Social Trends Volume 93. Volunteering in Canada.
6. <https://www150.statcan.gc.ca/.../89-652-x2015003-eng....>
Volunteering in Canada, 2004 to 2013 by Maire Sinha
7. Australian Bureau of Statistics, “2016 Census Quick Stats”, 2016
http://www.censusdata.abs.gov.au/census_services/getproduct/census/2016/quickstat/036?opendocument.
8. 4159.0 - General Social Survey: Summary Results, Australia, 2014 [Quality Declaration](#)
LATEST ISSUE Released at 11:30 AM (CANBERRA TIME) 29/06/2015
9. Marchand, G. (2011). “Volunteer Management and New Realities”. Presentation during the YHMA Symposium 2011 available at <http://www.volunteeryukon.ca/non-profits/support-you-might-need/tools-bestpractices>
10. ΕΡΓΟ : Μελέτη του Εθελοντισμού στην Ελλάδα. Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου
11. Μελέτη για τις πρακτικές διαχείρισης εθελοντών στην Ελλάδα – Έκθεση αποτελεσμάτων (Έργο Εθελοντισμός , Στάση ζωής ΕΚΠΟΙΖΩ Αθήνα Οκτ. 2015
12. Ο ρόλος και τα όρια του εθελοντισμού στην υποβοήθηση δημόσιων πολιτικών Ηλ. Μπιστολάς ,Κ. Χολέβας ΑΘΗΝΑ 2014